

Odpovědi na otázky dotazníku: Přispějte ke vzniku kroniky vaší obce.

1) Jiřina Matějková, roz. Vegrichtová

2) 12.1.1930, Novokrajev

3) Novokrajev, rajon Hošča

4) Pracovala jsem u rodičů na zemědělské usedlosti o rozloze devět ha.

5) Mé první zaměstnání po příjezdu do Čech bylo to, že jsem pracovala dva roky u rodičů na zemědělské usedlosti, poslední zaměstnání jsem měla v Chomutově ve dřevovýrobě na sériové výrobě nábytku.

6) Chomutov, Bezručova 4201

7) Jak vznikla vesnice Novokrajev a kdy byla založena nevím, nejbližší česká vesnice byla Novostavce, Počlisky, Hlinsko, Curkov, Huleč, Jezírko.

8) Rozlohu vesnice neznám, 86 rodinných domků, ulice Církevní, Vašák, Ostrohora, Šlach a Kolonie.

9) Rodiny v ul. Církevní: Stryjova 2, Kockova 4, Syrovatkova 2, Mundilova 1, Krásnoselská 1, Svěcená 1, Příbylova 1, v ul. Vašák: Syrovatkova 1, Vegrichtova 4, Hornova 1, Velekova 1, Michalkova 1, Chvalova 1, Kaufmanova 1, Kouřilova 1, Ticháčkova 1, v ul. Ostrohora: Kolářova 2, Vegrichtova 4, Žáčkova 1, Janouškova 1, Hornová 1, Jeníčková 1, Příbyžova 2, Michálkova 2, Kouřilova 1, Chomická 2, Lísnerova 1, Ušenkova 1, Mačkova 1, Nesterovičova 1, v ul. Šlach: Vořechova 1, Zajícova 2, Čapska 2, Kazilovska 1, Hostičkova 1, Schovánkova 2, Kočínova 1, Kockova 2, Vránova 2, Tučkova 1 (Chmelíkovi), Chmelíkova 3, Kubištova 1, Chomicka 1, Kovářova 2, Hordějčukova 1, Chmelíkova 1, Dandova 1, Habešova 1, Hnízdova 3, Kouřilova 1, Andělova 1, Tesařova 1, Ziglova 1, Zigánova, Honzátkova 1, Jeníčková 2, Šebkova 2, Jasanska 1, Habešova 1, Kaslova 1, Tenglerova 1,

v Kolonii: Kazdova 2, Fridova 1, Tučkova 1, Medunova 1, Šabedova 1, Slavíkova 1, Klimentova 1.

11) Vesnice byla česká, 1 rodina byla židovská, 1 smíšená (polák a češka), 2 rodiny česko-ukrajinské.

12) 2 mlýny, 1 cihelna

13) Ve vsi byl jeden hostinec

14) Ve vsi byla česká škola, do roku 1939 se vyučovala čeština 2 hod. týdně.

15) Sbor dobrovolných hasičů, česká dechová kapela

16) Škola, církev, hasičárna

17) Čeští učitelé pan Pavel Mundil a paní Naďa Kolářová, český kněz (báťuška) byl v Hulči a jmenoval se Zajíc.

18) České divadlo se hrávalo za našich rodičů a starších sourozenců.

21) 2 kováři: Antonín Vegrich, Antonín Jeníček, 1 truhlář: Alexandr Jeníček, byl současně i kolář, 1 švec: Macek, 1 sedlák: Bohuslav Jeníček, 1 krejčí: Tykva.

22) Ve vsi byl obchod se smíšeným zbožím včetně textilu, vlastnil jej žid do roku 1939 a potom byla „kooperativa“.

23) Zemědělci pěstovali obilí, brambory, řepu, chmel, za války povinně i tabák.

24) Za první světové války byl můj otec Vladimír Vegrich v čs. legii. Jak dlouho v ní byl nevím, jenom se pamatují, že tatínek doma vyprávěl, že nosil na sobě 7 roků vojenskou uniformu a že z toho 3 roky sloužil u carského vojska (pošlu fotografii), 4 roky byl ve válce, nejdříve byl v ruské armádě a potom přestoupil do české legie. Vyprávěl příběh, jak byl sám na hlídce a při tom zajal 2 rakušáky

i s koňmi a povozem. Když rakušáci tatínka uviděli, pospíchali odpřáhnout koně od vozu, aby na nich mohli utéci, odjet. V tom tatínek vykřikl, stát, nebo střelím a oni poslechli a dobrovolně se vzdali. Potom mu řekli, že jsou češi a podle výzvy, aby zůstali stát, poznali, že i tatínek je čech a tak proto se vzdali. Tatínek dostal v této válce válečný kříž a medaili. Nevím kam ty dvě vzácné věci zmizely.

28) Kdo měl více než 10 ha, zem mu byla odebrána a do kolchozu nebyl přijat a kdo neměl 10 ha musel do kolchozu. Na Sibiř v prvním pořadí do vyhnanství byli označeni ti sedláci, kteří byli nejbohatší. Naše rodina byla také mezi nimi, i když jsme neměli 10 ha zemi. Bylo to tím, že náš tatínek nechtěl vstoupit do kolchozu. Bolševici nestačili nikoho na Sibiř vyvézt, protože je z našeho území vyhnal Hitler.

30) Jaroslav Vegricht, Rostislav Kaoufman, Emil Kolář, Alexandr Kocek, Antonín Svěcený, Emil Syrovátka, Alexandr Jeníček, Jiří Syrovátka, Sláva Kouřil, Václav Přibvi, Emil Jasanský, Antonín Jasanský, Emil Šebek, Václav Šebek, Vladimír Šebek, Zigán, Antonín Kastl, Alexandr Kastl, Vladimír Kastl, Antonín Honzátko, Josef Honzátko, Antonín Kocek, Emil Vrána, Antonín Vrána, Vladimír Chomický, 2 Kovářovi, Josef Hebeš, Alexandr Danda, Vladimír Kubišta, Tengler, Jaroslav Kliment, Václav Kazda, Alexandr Frída, Antonín Michálek, Vladimír Janoušek, Bohuslav Jeníček, Alexandr Kliment, je možné, že jsem někoho vynechal.

Padlí: Jaroslav Vegricht, Emil Kolář, Antonín Svěcený, Václav Šebek, Alexandr Frída, Antonín Michálek, Vladimír Janoušek, Alexandr Kliment, .

34) V okolí byli Banderovci, rusčí partizáni a byli také bandité, kteří se vydávali za Banderovce. Událostí bylo dost, nedá se to vše popsat.

a) Učitelku p. Nađu Kolářovou Banderovci, nebo bandité odvěkli neznámo kam, domů se nevrátila. Její dceru Lídu, 20-ti letou, pověsili doma na peteli.

b) Jeden občan ukrajinské národnosti chodí do české vesnice krást, byl Banderovci napomenut aby nekradl, neposlechl a kradl dál, a tak před velikonočními svátky byl v české vesnici na křižovatce na kaštanu oběšen s cedulí na krku, na které bylo napsáno "Protože

jsem neposlechl, kraďl jsem dál, vyšim taďy pro výstrahu, 3 dni mě nesmí nikdo sundat."

c) Václav Příbyl v poďnepilém stavu měl říct "sláva Čechům, sláva Ukrajincům". Jednoho dne zmizel beze stopy, bylo to v zimě. Na jaře jsme se došli, že jeden občan ukrajinské národnosti při orbě na poli jej vyoral.

d) Jeden Banderovec se skrýval v českých rodinách před bolševiky a neposledy byl u Kovářů. Křestní jméno měl Ivan a krycí Horoch, také mu říkali strýčku. Češi ho skrýval z těch důvodů, že on dbal na to, aby Banderovci a nebo bandité netropili v české vesnici neplechu. Přesto se našla zlá duše, která ho vyradila Rusům a tak přišel o život. Rusáci ho chtěli táhnout koňmi za nohy po zemi, ale pak Kovář to nedovolil. Banderovce naložili na vůz a pana Kováře sebrali s sebou a po výsledku jej propustili. Z tohoto příkladu vyplývá, že se mezi každým národem, jestli je to Čech, Ukrajinec, Slovák, Rus, nebo Žid najdou lidé a lidičky.

36) Zapůjčuji vám 2 fotografie, na jedné je jak tatínek sloužil v carském Rusku jako voják a jak hráli v Novokrajově divadlo. Ta druhá je z druhé světové války na níž je vyfoceno několik novokrajovských vojáků. Dále 2 fotografie z rodiny Jeníčkovy: jedna je asi z roku 1912, jak děda Jeníček pracuje v kovárně s dvěma syny a druhá fotografie je z roku 1915, na ní je celá rodina Jeníčková, ale ještě bez 3 dětí, které se narodily později.

40) Pokusím se popsat babičinno vyprávění, matky mého otce Anny Vegrichtové, rozené Samcové.

Když se s dědou vzali, t.j. s Janem Vegrichtem, nejdříve si pronajali pekárnu a když dali nějaké peníze dohromady, tak nechali pekařiny a pronajali si mlýn. Totiž děda, než odjel s rodiči z Čech do carského Ruska odešel se svým bratrem do Německa si vydělat nějaké peníze. V té době v Německu se těžko práce sháněla, ale přesto se jim podařilo dostat práci u majitele pekárny. Po nějakém čase se jim zdálo, že pekařinu ovládají a peněz mají také troch po hromadě, rozloučili se s majitelem pekárny a šli hledat novou práci. Hodně dlouho chodili a prosili o práci, ale nikdo práci pro ně neměl. Boty se jim začaly trhat, puchýře měli na nohách a tak se zuli, boty svázali a hodili si je přes rameno a šli bosi. Pomalu si začali zoufat, peněz ubývalo,

žalůdek se také hlásil, ale neztráceli naději, povzbuzovali se všelijakými taškařinami. Snažili se slušně chovat, pěkně zdravit, ale bylo to všechno marné, práci pro ně nikdo neměl. Naštvalo je to a začali zdravit česky, ale sprostě: "Paní mámo buďte od té dobroty a neserte nám do boty". Němci jim nerozuměli a odpovídali jim na pozdrav jako dřív dobré jitro, poledne, nebo večer. Jenoho večera špinaví, vyčerpaní a hladoví přišli na samotu k mlýnu a řekli si, že tam zůstanou, umyjí se a možná dostanou kousek chleba a nocleh. Zakleпали na dveře, ven vyšla statná mlynářka, pozdravili ji česky: "Paní mámo buďte od té dobroty a ...". Mlynářka se na ně podívala s plnýmsoočima slz, padla jim kolem krku a řekla: " I vy sakramenský kluci, pojďte dál, já jsem 20 roků neslyšela českouřeš. Dala jim umyvadlo, ručník, večeři a nocleh a ráno dostali práci. Tak se dědeček naučil pekařině a mlynařině.

Pokračování po dědečkově svadbě, na Volyni: Tak v tom pronajatém mlýně se prarodičům Vegrichtovým dařilo dobře. Babička s dědou byli oba šikovní, práce se nebáli, také jim trochu štěstí přálo i se zdravím na tom byli dobře. Po okolí se rozneslo, jaký je v tom mlýně šikovný mlynář s mlynářkou a začali k nim jezdit a přebírat zkušenosti jejich obdivovatelé. Byli to většinou samí lepší lidé. Netrvalo to dlouho a dědeček na tom byl tak dobře, že si mohl koupit kočár s potahem, babičce pěkné oblečení a klobouk. Děda nechtěl, aby babička pracovala, chtěl aby se pěkně oblékala, nosila klobouk a jezdila s ním v kočáře. Babička mi vyprávěla, jak od dědy dostala dvakrát za život facku. Tu první dostala, když si nechtěla vzít na hlavu klobouk. Babička z domova byla z chudé rodiny, paní ze sebe dělat neuměla a ani dělat nechtěla a práce jí bavila. Dědu to dopálilo, nechal mlynaření a koupil v Novokrajově pozemek, z větší části zalesněný. Zjednal dělníky, vykáceli stromy a vykopali pařezy, zahrnují rokle. V tom čase byly některé jejich děti starší, práce schopné a tak jim při tom pomáhal. Děda s babičkou jich měli deset, jedna holčička jim zemřela. Domorodci, ukrajinci, byli velmi chudí, chodili rádi k Čechům na práci a Češi jim měli čím platit a dobře se u nich také najedli. Babička si všimla, že si ti ukrajinští dělníci začali nosit na svačiny svůj černý chleba a odmítali jíst bílý chléb, který jim na svačinu přinesla ona. Když se jich optala proč nechtějí od ní chleba, tak odpověděli, že hospodář nechává vyvážet na pole hnůj a že z takového pole chleba jíst nebudou. Ukrajinci v té době hnůj podpalovali.

Dělali to tak, že postavili dřevěný chlév, zahrnali do něj dobytek, podestýlali jej tak dlouho, dokud dobytek nebyl až pod stropem. Potom postavili druhý chlév, do něj z toho prvního, zahrnojeného dobytek přehneli a stleli v něm dokud i ten druhý nebyl plný. Ten první chlév rozebrali, hnůj v něm nahromaděný nechali po určitou dobu uschnout a potom jej podpálili. To bylo příčinou jejich chudoby z neúrodnosti jejich polí. Češi neproti tomu se jen smáli a bohatli. Ukrajincům trvalo dost dlouho, než pochopili, proč Češi mají mnohem větší úrodu z polí než oni. Po dlouhé době začali někteří Ukrajinci Čechy napodobovat, vyvážet hnůj na pole, jíst u Čechů bílý chléb. Přesto se jim nepodařilo se Čechům vyrovnat.

Děda po částech přikupoval pozemek až před první světovou válkou vlastnil 40 desatin, k tomu 20 krav a nevím kolik ještě párů koní. Když začala válka, dědovi tak velký majetek dělал starosti a tak půl majetku prodal, vše ve zlatě. Potom když se chystali prchat před postupující válečnou frontou, vyměnil zlaté ruble za papírové peníze. Babička je měla zavázané v šátku, schované v "hrubce" a občas nám je ukazovala. Tyto peníze po válce pozbyly platnosti, ale babička v domění, že budou ještě platit, je opatrovala.

Naše území, kde jsme bydleli bylo přičleněno k Polsku, nad carem zvítězili bolševici a děda tak přišel o půl majetku.

Byla bych zapoměla napsat, kdy babička dostala druhou facku. Pro spoustu práce v domácnosti babička nikdy nepřišla na pole. Jenom když nesla dělníkům svačinu. Jednou, když dělníci na poli svačili, babička vzala motyčku a chvíli okopávala také pole. Děda, když právě prohlížel úrodu, uviděl babičku jak okopává pole. Na poli ji hned nic neřekl, ale když přišla domů, dostala tu druhou facku v životě, za to, že se ponížila a okopávala pole před dělníky.